

Titel: Kapitel I.

Citation: "Kapitel I.", i *Proceskommissionen af 1892. Offentliggjort 1899*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r04-shoot-chptrd1e15061/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1892. Offentliggjort 1899*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Stoffets Ordning i Udkastet er i sine Hovedtræk overensstemmende med Ordningen i det ældre Forslag.

Første Afsnit indeholder Regler om, hvilke Sager der henhøre under de almindelige Straffedomstole, om den indbyrdes Afgrænsning mellem de forskellige almindelige Straffedomstoles Virkefæds, om Inhabilitet hos Rettens Personer, om Anklagemyndigheden, Paataalen og Sigtedes Forivar, om Bærneting og Straffelagers Forening, om Retsmøder og Retsbøger, om Forlyndelser samt om Rettens Domme, Kendelser og andre Beslutninger.

Andet Afsnit indeholder de almindelige Regler om de Midler, ved hvilke Sandheden i Straffelager skal bringes frem (Bidner, Besigtigelse, Syn og Ekse, Beslaglæggelse, Konjogning, Sigtedes Indfaldelse og Afhørelse), om Anhørdelse og Fængsling samt om Beslag paa Sigtedes Formue i Anledning af, at denne har unddraget sig Ansvar, eller for at skaffe Sikkerhed for Omkostninger og Erstatning, saavel som om Forbud mod Foreninger og fremmede Skrifter.

Derefter spalttes Stoffet, idet tredje til sjette Afsnit omhandle Behandlingen af Straffelager, i hvilke Overanklager eller Politimester paataaler, medens syvende Afsnit omhandler Behandlingen af Straffelager, der paataales af andre offentlige Myndigheder eller af Private, samt Behandlingen af borgerlige Stræf, der som Accessorier knyttes til en Straffesag.

Af Afsnittene 3-6 omhandler tredje Afsnit Politiets Efterforskning og Forundersøgelsen ved Retten, fjerde Afsnit den videre Behandling af Landsretssager (der atter kan være med eller uden Rævninger), femte Afsnit den videre Behandling af Underretssager og sjette Afsnit endelig Retsmidler mod Retsværgelser, nemlig: Anke (Appel), Kære (Befværning) og Genoptagelse.

Endelig indeholder ottende Afsnit Reglerne om Straffedommes Fuldbudelse, niende Afsnit Reglerne om Omkostninger og Rettergangsboeder i Straffelager og tiende Afsnit Reglerne om Lovens Krafttræden og de nødvendige Overgangsbestemmelser.

Første Afsnit.

Almindelige Bestemmelser.

Kapitel I.

Lovens Virkefæds.

§ 1.

Med Afgrænsningen af Lovens saglige Virkefæds rejser der sig straks det vigtige Spørgsmaal, om den store Gruppe af Straffelager, der ere henvisne til privat Forsøgning, bør inddrages under Straffeprocenloven, eller som hidtil behandles efter Reglerne for den borgerlige Retspleje. Spørgsmaalet har været Genstand for Tvivl i Kommissionen.

For at inddrage disse Sager under Straffeprocen, saaledes som sket i Forslaget af 1880-81 (se beties § 1, jvf. med Afsnit VII. Kapitel II.), taler den nærliggende Betragtning, at Straf efter sin Natur kun bør anvendes, hvor det er givet, at den Sigtede er skyldig, men at Sikkerheden i saa Henseende er stor, hvor Sagen har været undergivet straffeprocenuel Behandling, end hvor den har været under civilprocesuel Behandling og saaledes i væsentlig Grad undergivet Parternes fri Raadighed.

Naar Kommissionen alligevel har foreslaaet at blive staaende ved den gældende Ordning, er det i Erkendelse af, at et Brud med det beklagende paa et praktisk taget saa vigtigt Punkt som dette, ikke bør gøres, uden at der ved opnaaedes øjenpalige Fordele. Men Hensigtsmæssigheden af en Forandring er i Virkeligheden mere end tvivlsom, naar henvises til, at de Tilfælde, hvor Folk lade sig idomme uforstaaede Bøder, dog maa regnes til Undtagelserne, og at der, hvor Taler er om Fængelsstraf, ligesom hidtil kan opstilles særlige Kanteler (jfr. § 376), medens paa den anden Side den straffeprocessuelle Behandling, der kunde være Tale om at byde de herhen hørende, i Reglen imaa Sager, dog i Almindelighed kun kunde blive temmelig summarisk, og der navnlig ikke kunde være Tale om, at det Offentlige skulde yde særlig Hjælp til Bedømmematerialets Tilvejebringelse, hvortil kommer som et meget vigtigt Moment, at Rænnen i en stor Del af disse Sager i Virkeligheden ikke er Spørgsmaal om en eller anden ringe Bøde, men et baaged liggende civilretligt Spørgsmaal (som Ejendomsret, Besiddelsesforhold, Kontraktbrud, en Patentrets Omfang etc.), der har sit naturlige Forum for de borgerlige Domstole.

Foruden de privat forvalgte Straffesager maa fra Udfæstets almindelige Regler om Straffesagers Behandling selvfølgelig være udelukkede saadanne Spørgsmaal om Straf, der efter Lovgivningen afgøres uden særlig Sag. Herunder hører:

- 1) Paalæg af Straf — foreløbig eller endelig — ved Overrettedens Resolution i de forskellige særlige Forhold, hvor dette er hjemlet. (Herunder falde i øvrigt ogsaa de i nærværende Udfæst § 129 omhandlede Bøde-Paalæg).
- 2) Vedtagelse af Straf før eller udenfor Straffeslag ifølge Tilbud, som modtages af Overretteden i Henhold til særlig Hjemmel i Lovgivningen, jfr. saaledes Lov 6. Marts 1869 § 54, Befendtgørelse 23. April 1874 § 13, Lov 27. April 1894 § 4.
- 3) Processuelle Straffe.
- 4) Bødestrafte, der paalægges Dommere eller Retskrivere i Medfør af Lov om Domsdomstolens Ordning (jfr. Udfæstets §§ 33 og 40).

Endelig holdes udenfor nærværende Udfæst de Straffesager, der ifølge Lovgivningen henhøre under særlige Domstole (Rigsretten, militære og gejstlige Retter), hvorved bemærkes, at Sæstionerne ikke have Myndighed til at idomme Straf (se Lov 6. Marts 1869 §§ 10 og 54) samt at Sø- og Handelsretten efter Lovudkastet om Doms-

magtens Ordning vil ophøre at bestaa som „særlig“ Domstol, saa at de derunder henloagte Straffesager ville gaa ind under nærværende Udfæstets almindelige Regler.

§ 2.

Ved denne Paragraf udvides Straffeprocesslovens særlige Omraade til endvidere at omfatte en Række Tilfælde, hvor der vel er Tale om andre Følger end Straf, men hvor det Forhold, der skal bedømmes, er af samme Art som eller i hvert Fald nær beslægtet med de Forhold, for hvilke Lovgivningen foreskriver Straf. De i denne Paragraf optagne Tilfælde ere for største Del allerede i den gældende Ret henlagte til Straffeprocessen.

§ 2 Nr. 1 (Sager, som anlægges af det Offentlige for Overtrædelse af Love om Politivæsenet, Vagningvæsenet, Landbovæsenet og lign., selv om det ikke neblægges Paastand om Straf) er optaget i Lighed med en tilsvarende Bestemmelse i R. L.*)

§ 2. Der tænkes herved paa Overtrædelser af Lovforskrifter som de nævnte under saadanne Omstændigheder, at det vel er af Betydning at saa Overtrædelserne konstateret og eventuelt den ulovlige Tilstand forandret, men hvor der efter Sagens Bestaaenhed ikke er tilstrækkelig Grund til at paastaa Straf anvendt.

Naar Nr. 2 (Sag til en Forenings Ophævelse) er medoptaget, er dette i Overensstemmelse med det tidligere Forslag og grundet paa, at ogsaa dette Forhold rammes af næsnævnte Betragtning: Den Ulovlighed, der kan foranledige en Forenings Ophævelse, vil i Reglen være en strafbar Ulovlighed, selv om Foreningen ikke som saadan kan straffes derfor.

Nr. 11 er ligeledes medoptaget i Tilslutning til det tidligere Forslag. Vel maa det antages, at en Straffedom for Blodskam eller Bigami ogsaa uden særlig Udtalelse derom ophæver det indgaaede Egetestam; men dels kan det være heldigt, at Domstolene saa Hjemmel til udtrykkelig at udtale Ugyldigheden, dels vil Reglen være særlig nyttig i saadanne Tilfælde, hvor Paastanden om Straf, f. Eks. paa Grund af Uretfærdighed, ikke faar Medhold.

Om de i denne Paragraf omhandlede Sagers Henlæggelse til Underret eller Landsret, se § 5 a. og § 6, 1ste Stykke. — Om Værneting for dem, se § 57.

*) i: Roff Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager af 1. Juli 1887.

§ 3.

Reglen i denne Paragraf er overensstemmende med de gældende Bestemmelser. Det er Mening, at Kravet — naar Bestemmelserne ibrugtages — kan fremfættedes for vedkommende Ret, selv om dette er en Underret, uden Henyn til dets Størrelse. Er Tiltalte eller den Forurettede misfornøjet med den trufne Afgørelse, kan han først indbringe den for højere Ret efter Reglen i § 383, ligesom den Forurettede jo, hvis han ønsker det, kan holde Erstatningskravet udenfor Straffesagen og indbringe den for den civile Ret, for hvilken det efter sin Størrelse hører hjemme.

Det i § 5 i det tidligere Forslag givne Bidrag til Løsningen af ros judicata-Spørgsmaalet har man ladet bortfalde i Erfendelse af, at Spørgsmaal af denne Art bedre egne sig til Løsning gennem Videnskab og Retspraksis end gennem ubtrykkelige Lovregler, idet disse enten blive for snævre og stive eller — hvis de ere tilstrækkelig vide og højelige — blive intetsigende.

Det havde egentlig været Kommissionens Ønske at behandle den Beslighed, som den hele paatænkte Reform af Retsplejen naturlig byder, til at stille Forslag om Indskrænkning af den vidstrakte Kompetence, der for Tiden er tillagt de militære Domstole. Hvor Talen er om Anklage for borgerlige Forbrydelser, er det næppe tilstrækkelig Grund til, at en Mand, fordi han f. Eks. udskrives som værnepligtig, skal unddrages de Garantier, som Lovens ibrugtagelse finder det rigtig at sikre Borgecne. R. L. har i sin § 5 indskrænket de militære Reterss Kompetence til Paadømmelse af militære Forbrydelser, og der turde være saa megen mere Grund for Danmark til at følge dette Eksempel og gøre den ny Strafferetspleje anvendelig ogsaa paa de af Militære begaaede borgerlige Forbrydelser, som den Retspleje, der foregaar ved de militære Domstole, hviler paa forældede Regler.

Naar Kommissionen alligevel ikke har fremstillet noget Forslag i den angivne Retning i Form af en Paragraf i Udkastet, er dette navnlig begrundet i, at det ved nærmere Underjøgelse af de Forslag, der i saa Henseende have været fremkomne, viste sig, at Bestemmelsen om Begrænsning af de militære Reterss Kompetence nødvendiggjorde visse Forandringer i Straffeloven for Krigsmagten, jfr. bl. a. dennes §§ 36 og 37. Da Fremfættelsen af Forslag om saadanne Forandringer laa udenfor Kommissionens Øverd, har man — trods den tilstedeværende Enighed om Ønskeligheden af, at de militære Reterss Kompetence be-

grænsedes til Paadømmelse af militære Forbrydelser — maattet indskrænke sig til i en særlig Skrivelse til Justitsministeriet at udtale Ønsket om, at Forslag i den angivne Retning maatte blive udarbejdet til Forelæggelse samtidig med Kommissionens Forslag.

Kapitel II.

Retternes Virkefreds.

§§ 4—6.

Den Organisation af Retterne, som Udkastet forudsætter, er givet i det særlige Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning.

Underretterne, der behandles af Enkelt-Dommere, skulle dels behandle og paalende mindre Sager, dels tjene som Underjøgelsesretter i alle Sager, foraa vidt Forunderjøgelse og enkeltstaaende Rets-handlinger angaar. Dog er der i § 4 givet Landsretten og Højesteret Afgang til ogsaa at lade Underjøgelses-handlinger foretage af en Landsdommer, en Regel, der dels aabner en Udvej for saadanne beqværligere og vanskeligere Tilfælde, i hvilke der nu for Tiden synes til Regeringskommissioner, dels aabner de paagaeldende Retter Afgang til, hvor de ikke ville forlange, at et Øvrigt skal føres direkte frem for dem selv, at saa Besvaret optaget ved en Dommer, der staar friere overfor Sagen end den Underretsdommer, der alt har haft med den at gøre.

Landsretterne, hvis Antal er tænkt at skulle være 2, ere kollegialt sammensatte Retter med Sæde henholdsvis i København og Aarhus, men med rejssende Afdelinger. Deres Opgave er for Straffe-procedenss Vedkommende dels at foretage den egentlige Domsbehandling af vigtigere kriminelle Sager i første Instans, dels at være anden Instans for Underrets-sagerne. Til at fungere i hver enkelt Sag kræves ved Landsretten et Antal af 3 Dommere.

Højesteret er som hidtil øverste Instans for hele Riget.

Man har i Udkastet ligesom i det tidligere Forslag kun tænkt sig Rævninger medvirkende ved Landsretten, og har ibrugtaget ikke fundet tilstrækkelig Anledning til at gaa videre med Henyn til Rævmænds-Elementets Dotagelse i den dømmende Retspleje end af Grundloven antydet; man har derfor heller ikke fulgt den tydelige og norste Lovs Forbillede, ifølge hvilke Underretterne tiltrædes af 2 Rævmænd (de saakaldte Rævmændsretter, Schöffengerichte).